

Yayına Geliş Tarihi:27/01/2022
Yayına Kabul Tarihi:22/02/2022
Online Yayın Tarihi:25/04/2022

Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik
Araştırmalar Dergisi
Cilt:6, Sayı:15, Yıl: 2022, Sayfa:60-77
ISSN: 2587-2206

SIYASAL İLETİŞİM BAĞLAMINDA MUHAFAZAKÂR KADIN LİDERLERİN İDEOLOJİK SÖYLEMLERİ

Emine KILIÇASLAN¹

Özet

Çağdaş toplumların yola çıkışının en önemli göstergesi olan kadın erkek eşitliği günümüz sistemlerinin kendisini meşru kılabilmesi açısından oldukça önemlidir. Günümüz liberal sistemleri kendi varoluşlarını “eşitlik”, “özgürlük” ve “demokrasi” siyasal iletişim söylemleri ile tanımlamışlardır. Sistemin kendi meşruiyetini sağladığı en önemli olgu ise seçimlerdir. Kadınların hem kadın temsili olarak hem de oy davranışı olarak kadın siyasal aktörleri siyaset arenasında görmeleri kendilerinin temsil edildiği duygusunu yaşamaları, kadınların ev dışında farklı alanlarda da var olabileceklerini görmeleri, siyasal hayata katılımlarında örnek olması açısından önem taşımaktadır.

Anahtar Kavramlar: İdeoloji, Siyasal İletişim, Kadın Siyasal Aktörler

IDEOLOGICAL DISCLAIMERS OF CONSISTENT WOMEN LEADERS IN THE CONTEXT OF POLITICAL COMMUNICATION

Abstract

Equality of men and women, which is the most important indicator of the way modern societies set out, is very important in terms of legitimate today's systems. Contemporary liberal systems have defined their existence with the discourses of “equality”, “freedom” and “democracy”. The most important fact that the system provides its legitimacy is the elections. It is important for women to see female political actors in the political arena both as women representation and as voting behavior, to experience the feeling that they are represented, to see that women can also exist in different fields outside the home, as an example in their participation in political life.

Keywords: Ideology, Political Communication, Women Political Actors

GİRİŞ

¹ Doç.Dr. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın Meslek Yüksekokulu, emine.kilicaslan@adu.edu.tr, ORCID NO: 0000-0002-4226-9409

*Bu makale Örgütlerin Yönetimi Konferans kitabında özet bildiri olarak yayınlanmıştır

Bilindiği gibi Fransız Devrimi ile ortaya çıkan çağdaşlaşma hareketinin en önemli figürlerinden biride kadınlar olmuştur. Kadınların önemli bir figür olarak hayatın içinde yer alması Sanayi Devrimi sürecinde fabrikalarda insan emeği ihtiyacı ile ortaya çıkmaktadır. O dönemde yarı köle olarak topraklarda çalışan insanların şehirlerde özgür işçi olarak çalışmaya başlaması kadınları evin dışında ekonomik, siyasal ve toplumsal hayatında içine almıştır. Kadınların, modern toplum ile birlikte hayatın her alanında yer almaya başlaması yeni siyasal sistem olan liberal sistemin en önemli savları arasında olmuştur. Siyasal iletişim bağlamında, liberalizmin “eşitlik” ve “özgürlük” sloganları kadınlar içinde ev dışında bir çalışma hayatının önemli vurgusu olarak dikkat çekmektedir.

Modern toplumun “demokrasi” vurgusu ve demokratik toplumların meşruiyeti açısından önemli olan, seçme ve seçilme hakkı anayasal anlamda, kadın ve erkeği eşit kabul etmektedir. Fakat bu idealist yaklaşım somutunda kadınların, modernleşme ile birlikte hayatın özellikle ekonomik olarak her alanında yer alırken siyaset arenasında minimum yer alması, modernizmin temsilcisi olan Batı uygarlığı için önemli bir problem olarak hala görülmektedir.

Örneğin, ÜPB, Türkiye’deki kadınları, "kamusal, siyasi ve ekonomik yaşama katılmaları engellendiği için ekonomik fırsatlardan yararlanamayan ve siyasi alanda sınırlı bir şekilde temsil edilen ve sınırlı güce sahip olan" dezavantajlı durumdaki bir sosyal grup olarak tanımlamaktadır.²

Demokrasinin olmazsa olmaz kurallarından sayılan seçimler sistemin kendini hem var etmesi bağlamında hem de meşruiyet kazanması açısından en önemli göstergedir. Çağdaş liberal sistemler için seçimlerin yapılmasının yanında herkesin seçme seçilme hakkına sahip olması da oldukça önem taşımaktadır. Burada asıl sorun kadınların siyasal hayata ne oranda katıldıklarıdır. Özellikle liberal sistemlerde kadınların siyasal karar alma sürecine katılmaları ve aktif rol oynamaları demokrasi söylemi açısından önemsenmektedir. Demokrasi söyleminin, Türkiye’de de özellikle seçim dönemlerinde hem sağ hem de sol partiler tarafından oldukça yoğun kullanıldığı bilinmektedir. Demokrasi kavramının olmazsa olmazı olan eşit temsil söylemi ise somut olarak, Türkiye’de

²<https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/presscenter/pressreleases/2006/11/14/women-in-politics-survey-report.html>, E.T. 26.12.2019.

karşılığını kadınlar açısından bulamamaktadır. Örneğin, günümüzde parlamentoya bakıldığında, 550 üyeli parlamentoda sadece 24 kadın milletvekilinin olması ve bunlardan sadece bir tanesinin bir partinin başkanı olması Avrupa ile karşılaştırıldığında oldukça düşük bir orandır.

Genel olarak Dünya’da, özel olarak da Türkiye’de, kadınların, siyasal karar alma mekanizmasında çok az yer almasının dışında kadınların, toplumsal ve ekonomik yaşamın tüm alanlarında erkeklerle eşit imkânlarla sahip olamaması günümüz modern sistemlerinde sorun olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle, özellikle siyasal aktör olarak kadınların, Türkiye’de siyasi partilerde yer alması toplumsal ve ekonomik yaşamın içinde yer alamayan kadınlara örnek teşkil etmesi açısından önem taşımaktadır. Aile içinde, çalışma yaşamında, siyasi ve sivil haklar alanlarında ve toplumsal ve kültürel yaşamda eşitlik sağlanabilmesi için uygulanacak temel strateji, her iki cinsiyet için eşit haklar ve fırsatlar ilkesinin tanımlanması ve uygulanmasıdır. Örneğin Türkiye’de, 1990 sonrası parlamentoda kadın üyeler; 1991(8), 1995(13), 1999(23), 2002(24), 2015(94)³ yükselen bir oran ile yer almaktadır. Bu yükselen oran sokaktaki sıradan kadını mı temsil etmektedir ya da erkek parti başkanları istediği için mi orada bulunmaktadır soruları kadın temsiliyeti bağlamında önemlidir.

Parlamentoda kadın temsiline az olması sorunu, sağ kadın siyasal aktörler için sorun olarak kabul görmekte midir? Bu da bu çalışmanın temel araştırma sorusudur. Feministlerin 2002 genel seçimlerinde öneri olarak kota teklif etmeleri ya da seçim yasalarının tekrar düzenlenmesi pariatif çözümler olarak kalmaktadır.

Bu araştırmanın amacı Avrupa’da ve Türkiye’de kadın siyasal liderlerin kadınları ne kadar temsil ettiğini göstermektir. Bu amaç doğrultusunda İyi Parti Lideri Meral Akşener, (Alman) Hristiyan Demokrat Parti Lideri Angela Merkel ve (İngiliz) Muhafazakâr Parti Lideri Teresa May’in 2019 politik konuşmaları karşılaştırmalı söylem analizine tabi tutulmuştur. Ortaya çıkan istatistiksel veriler aşağıda yer alan grafiklerle

³ MKHR 2005, Türkiye’de Siyaset ve Kadın Kamuoyu Araştırması Rapor, Eylül 2006, Sayfa 6.

gösterilmiştir. Seçilen kadın liderlerin sağ ideolojiden olması da bu çalışmada sağ ideolojide kadın temsilinin nasıl olması gerektiğini (ideal) ve olduğunu somut durum açısından ortaya koymuştur.

Bu bağlamda kadınların yönetime etkin katılımı, kadınların siyasal hayata etkin katılımı ile mümkündür düşüncesinden yola çıkılarak bu çalışmada Avrupa ve Türkiye’de, “Yeni Sağ”ın temsilcisi olan günümüz kadın siyasal aktörlerinin, sıradan kadınları ne düzeyde temsil ettiği karşılaştırmalı söylem analizine tabi tutularak incelenmiştir.

Kadınların siyasal hayata katılmalarında kadın siyasal aktörlerin oldukça önemli rolleri bulunmaktadır. Bu bağlamda bu çalışmada; İyi Parti Başkanı Meral Akşener, Alman Hristiyan Demokrat Başkanı Angela Merkel ve İngiltere Muhafazakâr Parti Başkanı Teresa May, sağ ideolojinin kadın temsilcileri olarak örneklem seçilmiştir. Kadın sağ siyasal aktör olarak çeşitli konuşmaları söylem analiz yöntemi ile incelenmiştir.

1.TEORİK ÇERÇEVE

Siyaset sözcüğüne kavramsal düzeyde bakıldığında iktidar elde etmek, egemen olmak için insanlar ya da örgütler arası (devlet) sürekli iletişim halinde olma biçimi olarak açıklanabilir. Günlük yaşamda sıradaninsanın yapılan işlerde ortaya çıkan sorunları açısından tanımlanır, herkesin yaşam deneyimleri de işin içine girmektedir. Bu bağlamda işin içine somut çıkarlar uğruna yapılan çatışmalar da dâhil olmaktadır.

Siyaset yerleşik hayata geçen insanların toplum olma sürecinde ortaya çıkan bir ilişki biçimidir. Tarımsal faaliyetler, alet kullanma, artmaya başlayan nüfus, siyasetin aslında isim olarak yeni fakat iktidar savaşlarında eski bir kavram olduğunu bize göstermektedir. Burada siyaset ile ilgili açıklanması gereken en önemli şey ‘iktidar’ kavramıdır. Şaylan’a göre, “iktidar ilişkisi öyle bir ilişkidir ki, bir kişi ya da bir grup diğer bir kişi ya da grubun kendi istediği biçimde davranmasını sağlamaktadır. Aslında bu istenilen biçimde davranma durumu güç bağlamında değerlendirilmelidir. İktidarı elinde tutan ekonomik, siyasi ve kültürel gücü de elinde tutuyorsa tam iktidardan söz edilebilir. Bu üç unsurdan bir ya da iki tanesi ile tam iktidardan söz edilemez. Bu bağlamda siyasi iktidar devletin toplum üzerinde kurduğu hâkimiyettir. Bu hâkimiyet meşruiyet kavramı ile ölçülmektedir. İktidarlar demokratik toplumlarda yaptıkları eylemler toplum

tarafından meşru kabul edildiği sürece güçlüdürler.

Buradan hareketle egemenlik kavramına bakıldığında “iktidar” kavramı egemenlik kavramı ile kendini tamamlamaktadır. Bir birey, grup veya toplum üzerinde güç kullanarak ya da gönüllülük bağlamında iktidar olanlar güçlerini ve iktidarlarını aynı birey, grup ya da topluma egemen olarak devam ettirebilirler. Bu nedenle modern ulus devletlerin olmazsa olmaz unsurlarından bir tanesi de egemenlik kavramıdır.

Kapitalizmin ekonomik devrimi olan Sanayi Devrimi, Fransız Devrimi ile birlikte kendi siyasal üst yapı devrimini gerçekleştirmiştir. Bu bağlamda ortaya çıkan adına liberalizm denilen yeni siyasal sistem modern ve yeni ulus devlet anlayışını oluşturmaya başlamıştır. Fakat oluşmaya başlayan bu yeni liberal devlet sistemleri “Bırakınız Yapsınlar, Bırakınız Geçsinler” ve “Özgürlük”, “Eşitlik” “Kardeşlik” siyasal iletişim söylemleri ile kendini tanımlamıştır. Bu tanımlamanın en önemli göstergesi ise devrim sürecinde en ön saflarda yer alan kadınlarında parlamentoda erkeklerle eşit temsil hakkı kazanması ile tamamlanmıştır. Sonuç olarak kadınların siyasi hayata katılımı, yakın tarih bağlamında Fransız Devrimi’nden itibaren alınırsa Fransız Devriminde kadın en önemli savaşçı figürlerden biri olmuştur.

2.SİYASAL HAYATA KADIN KATILIMIN ÖNEMİ

Yukarıda da belirtildiği gibi siyasal katılımın en önemli noktası iktidarların egemenliklerini sürdürmeleri ve pekiştirmeleri açısından meşruyet kazanmalarını sağlamasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle siyasal katılım demokratik liberal toplumlarda kapsayıcı olmalıdır. Çünkü Fransız Devrimi sonrası ortaya çıkan “milliyetçilik” kavramı ve ulus devlet olgusu iktidarını geniş kitlelere yani halka dayandırmaktadır. Bu nedenle siyasal katılım modern devletlerin iktidarları açısından önemli hale gelmiştir.

Ayrıca siyasal katılımın yoğunluğu bir ülkenin gelişmişliği ile ölçülmektedir. Seçimlere aktif katılma, halk kitlelerinin isteklerinin hükümete ulaşması hem devletlerin kendi meşruyetini korumaları açısından gerekli görülmektedir. Talaslı demokrasinin özü olarak gördüğü siyasal katılımı “başta seçimlerde oy kullanma olmak üzere, yönetim işlerinde görev almak, karar verme süreçlerinde etkili olma, kampanyalarda çalışmak, siyasal tartışmalar yapmak, siyaset adamlarıyla ilişki

kurmak”(Talaslı, 1996:15)gibi pek çok faaliyeti kapsar demiştir.

Kendini demokratik olarak tanımlayan modern liberal toplumun en önemli göstergelerinden olan siyasal katılım olgusu demokratik toplumların varoluşsal nedeni olarak işlev görmektedir. Ayrıca her siyasal sistem ideolojik olarak ne kadar birbirinden farklı olursa olsun belirli oranlarda siyasal katılıma ihtiyaç duymaktadır. Çünkü çeşitli siyasal model ya da sistemler arasındaki farklılaşmanın ise toplumdaki siyasal kaynakların ve değerlerin dağılımındaki eşitsizliğin ölçüsünce belirlendiği kabul edilmektedir. Başka deyişle farklılık katılma ögesinin varlığı ya da yokluğundan değil kaynak dağılım biçiminden kaynaklanmaktadır”(Uysal, 1984: 35).

Özkul diğerlerinden farklı olarak siyasal katılıma çağdaşlık kavramını eklemektedir. Ona göre siyasal katılım, uzun bir süreç sonunda gerek siyasal gerekse toplumsal koşullar sonucunda ulaşılan, çağdaş demokratik bir davranış olarak nitelendirilebilir (Özkul:2005). Bu bağlamda kadınların siyasal sistemin içinde yer almasının ekonomik boyutunun dışında kültürel boyutu da bulunmaktadır. Ayrıca devletin benimsediği siyasal sistemde kadınların siyasal katılımı devletlerin gelişmişlik göstergesi olarak kabul gördüğü için önem taşımaktadır.

Modern liberal demokratik devletlerin olmazsa olmazlarından olan eşitlik ilkesi kadınların hem toplumsal düzlemde erkeklerle eşit haklara sahip olmasını vurgularken hem de siyasal katılım anlamında eşit temsiliyeti belirlemektedir. Kadınların siyasal hayata aktif olarak katılmasını engelleyen pek çok unsurun ortadan kaldırılması modern liberal demokratik sistemlerin önündeki engeller arasındadır.

Bilindiği gibi kadınlar yüzyılın başına kadar dünyanın pek çok bölgesinde yoksulluk ve eşit vatandaş olamamak gibi problemle baş etmeye çalışmaktadır. Bu problemler halen dünyanın bazı bölgelerinde devam etmektedir. Bu tür nedenlerle kadınların aktif olarak hem ekonomik hem de siyasal hayatın içine girmesinin kadın yoksulluğunun ve eşit vatandaş kabulünün çözümünde anahtar rol oynayabilir.

2.1. Türkiye’de Kadınların Siyasal Hayata Katılımı

Türkiye’de “siyasal katılım” kavramını demokratikleşme ile birlikte ele aldığımızda Osmanlı İmparatorluğu dönemine kadar gidilmektedir. Osmanlı İmparatorluğunda demokratikleşme hareketi Batılılaşma ile birlikte kabul edilmektedir. İlk Batılılaşma hareketi olan 1839 Tanzimat Fermanı, 1876, I. Meşrutiyet ve 1908, II. Meşrutiyet ile birlikte ele alınmaktadır.

Ardından yaşanan Kurtuluş Savaşı dönemi ve 1923 Cumhuriyetin ilanı ile birlikte Türkiye ulus devlet olarak modern dünyada yerini almıştır. Ayrıca Kurtuluş Savaşı sürecinde Halide Edip gibi bazı öncü kadın figürlerin siyasal aktör olarak gösterilmesi kadınların aktif siyasal hayata girmeleri için mesaj niteliğindedir. Ayrıca yeni kurulan Cumhuriyetin Batılı aydın yüzünü temsil eden gösterilen kadınlar 1935 seçimlerinde parlamentoda 18 kişi olarak yerini almıştır. Cumhuriyet tarihi boyunca 1935-2015’e kadar olan süreçte toplam 412 kadın milletvekili parlamentoda yer almıştır. Son yapılan 24 Haziran 2018 seçimlerinde ise 103 kadın milletvekili meclise girmiştir.

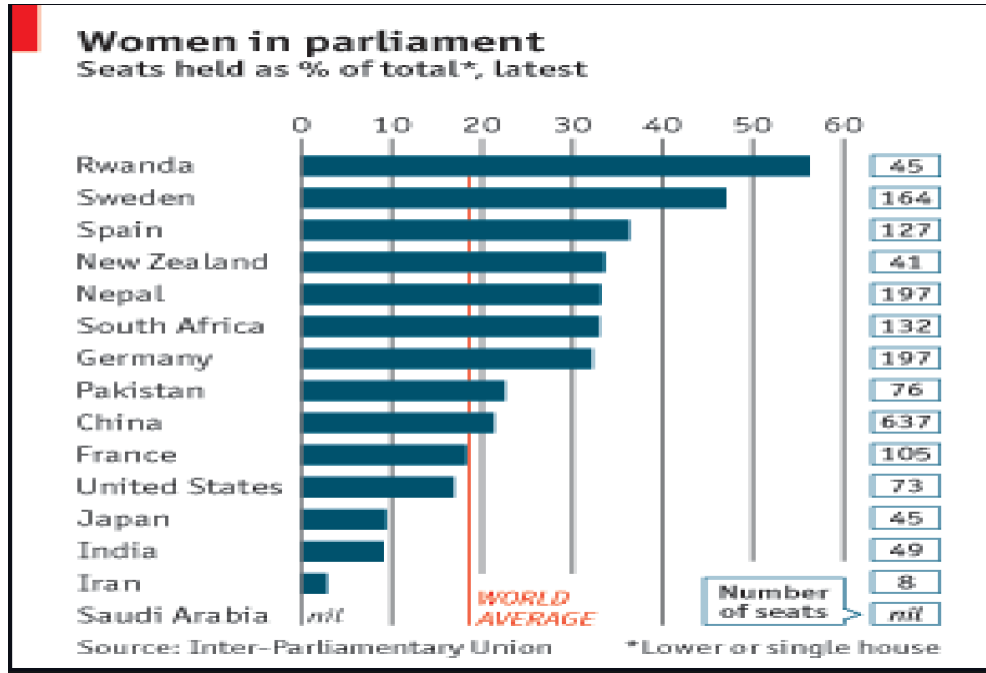
Kadın mücadelesine dair haberlere yer veren Ekmek ve Gül haber sitesinin derlemesine göre üyelerinin sayısı 550’den 600’e çıkan yeni Meclis’te sadece 103 kadın milletvekili olacak. AKP’nin 295 milletvekilinden 52’si, CHP’nin 146 milletvekilinden 18’i, HDP’ nin 67 milletvekilinden 25’i, MHP’nin 49 milletvekilinden 5’i, İYİ Parti’nin 43 milletvekilinden 3’ü kadın. 33 kentin ise kadın milletvekili olmayacak.

Tablo 1: Türkiye Cumhuriyet Tarihi Parlamentodaki Kadın Milletvekili Sayısı

Seçim Yılı	Parlamentodaki Milletvekili Sayısı	Kadın Milletvekili Sayısı	Kadın Milletvekili Oranı
1935	395	18	4,6
1943	435	16	3,7
1950	487	3	0,6
1957	610	8	1,3
1965	450	8	1,8
1973	450	6	1,3
1991	450	8	1,8
1999	550	22	4,2
2002	550	24	4,4
2007	550	50	9,1
2011	550	79	14,3
7 Haziran 2015	550	97	17,6
1 Kasım 2015	550	81	14,7
24 Haziran 2018	600	103	17,1

Dilek'e göre, kadınların siyasi karar alma mekanizmalarına katılımı o toplumun gelişmişlik göstergelerinden biridir. Nüfusun yaklaşık olarak yarısını oluşturan kadınların ihtiyaçlarını en iyi şekilde kadınlar bilmektedir ve toplumun içinde var olan cinsiyet ayrımcılığı siyasette de mevcuttur (Dilek, 2019:128).

Tablo 2: Parlamentolar Arası Birliğin Son Anketi,
<https://www.economist.com/emerging-market-indicators/2003/03/20/women-in-parliament> E.T.27.01.2020.

Yukarıda yer alan Parlamentolar Arası Birliğin son anket tablosu bazı ülkelerin kadın parlamenter oranlarını göstermektedir. Ülkeler arasında büyük farklar görünmektedir. Bu tabloya göre İskandinav ülkeleri % 40 oranı ile en fazla kadın parlamenterine sahip görünmektedir.

2.2.Avrupa'da Kadınların Siyasal Hayata Katılımı

Avrupa'da kadınların siyasal hayatın içine girmeleri konusunda başkaldırıları Fransız Devrimi sonrasında denk gelmektedir. Fransız Devrimi sonrası ortaya çıkan "İnsan Hakları Bildirgesi" nin kadınları kapsamadığını Olympe de Gouges 1791'de ilk kadın hakları savunucusu olarak ortaya çıkmıştır. Fransız mahkemelerince haksız bulunup idam edilmiştir. Almanya örneği ile devam edersek Almanya'da kadınlar Alman Birliği'nin kurulması için çok çaba sarf etmelerine rağmen 1850 yılından itibaren bir çok bölgede

kadınların siyasi toplantılara katılımını yasaklayan yasalar çıkarılmıştır (Berktaş, 2004). Kadınların modern devletlerin kurulmaya başlamasıyla ortaya çıkan mücadeleleri 20. Yüzyılda sonuç vermeye başlamıştır.

Örneğin, 1949 yılında kurulan Avrupa Konseyi kuruluşundan 30 yıl sonra 1979 yılında kadın-erkek eşitliği ile ilgili çalışmalarına başlamıştır. 1992 yılında da Avrupa Konseyi içerisinde Kadın- Erkek Eşitliği Yönetim Komitesi kurulmuştur (Kssgm, 207).

Buna rağmen Avrupa Birliği hala “Avrupa Komisyonu ve Avrupa Konseyi’nde kadın başkan olmamasını sorun olarak kabul etmektedir. Avrupa Parlamentosu’nda iki kadın başkanlık yaptı. Kurumyelerinin üçte birinden fazlası kadındır. Komisyon tartışmanın tonunu ve Avrupa’daki büyük sorunlarla başa çıkma şeklimizi değiştirmek için ayak izlerini takip edecek daha fazla kadına ihtiyacımız var demektedir. (<https://www.politico.eu/article/europe-missing-women-european-elections/E.T.25.01.2020.>)

Avrupa Komisyonu kadın hareketlerinin üzerinden yüz yıl geçmesine rağmen kadınların hala siyasi ve kamusal alanlarda yetersiz temsil edildiğini söylemektedir. Avrupa Birliği’nin, kadınların siyasi temsil ve katılımı için söz vermesine rağmen adalet, eşitlik ve demokrasi sorununu çözmediğini ifade etmektedir.

3.SÖYLEM ANALİZİ YÖNTEMİ

Bu araştırmada söylem analizi yöntemi uygulanmıştır. Söylem analizi yöntemi konuşma metinlerini analiz eden ve bu konuşma metinleri içinde anlam arayan bir yöntemdir. Bulunan anlamlar neticesinde belirli bir sonuca ulaşılarak o metin hakkında yorumlar üretilmektedir. Özellikle nitel araştırma yöntemlerinde oldukça sık kullanılmaktadır.

Sözen’e göre, söylem bir meta-eylemdir ve ideoloji, bilgi, diyalog, anlatım, beyan tarzı, müzakere, güç ve gücün mübadelesiyle eyleme dönüşen dil pratiklerine ilişkin süreçlerdir. Söylem sosyal, siyasi, kültürel, ekonomik alanlar gibi, sosyal hayatın tüm yönleri ile ilişkilidir (Sözen, 1999).

3.1.Araştırma Modeli

Bu çalışmada kadın siyasal aktör olarak İYİ Parti Genel Başkanı Meral Akşener, Alman Hristiyan Demokrat Parti Başkanı Angela Merkel ve İngiltere Muhafazakâr Parti Başkanı Teresa May' in, genelsiyasal konuşmaları ile Dünya Kadınlar Gününde yaptıkları konuşmaları tesadüfi olarak seçilmiştir. Seçilen konuşmalar istatistiksel veri analizine tabi tutulmuştur. Her üç siyasal aktör olan ve sağ partilerde yer alan kadın liderlerin konuşmalarında kadınlara ilişkin söylemlerin siyasal boyutları aranmıştır.

3.2.Çalışma Örnekleme ve Verilerin Toplanması

Çalışmada kadın siyasal aktör olarak İYİ Parti Genel Başkanı Meral Akşener, Alman Hristiyan Demokrat Parti Başkanı Angela Merkel ve İngiltere Muhafazakâr Parti Başkanı Teresa May' in, genel siyasal konuşmaları ile Dünya Kadınlar Gününde yaptıkları konuşmaları tesadüfi örneklem yapılarak alınmıştır. Ardından istatistiksel veri analizine tabi tutulmuştur. Toplanan bu konuşmalar bir bilgisayar programı aracılığı ile siyasal iletişim içeren ve en fazla kullanılan kavram ve sözcüklerine ayrılmıştır. Ardından her bir kadının en fazla kullandığı kavram ve sözcük aşağıda yer alan grafiklerle gösterilmiştir.

4.MERAL AKŞENER, THERESA MAY VE ANGELA MERKEL SİYASAL İLETİŞİM SÖYLEM ANALİZİ

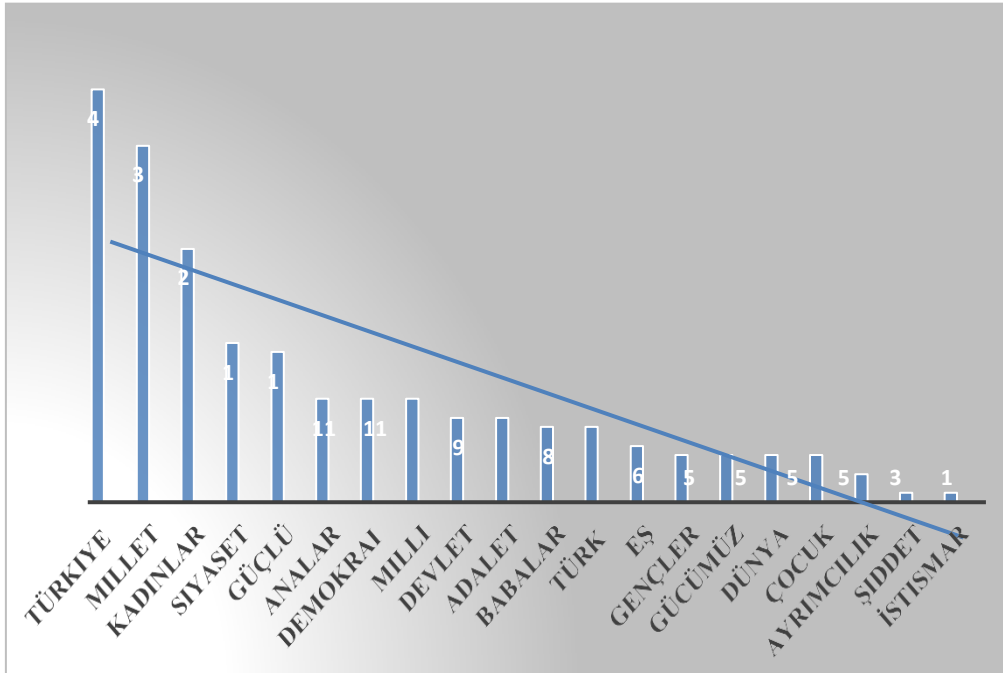
Araştırma analizi günümüz liberal demokratik sistemlerinde bir siyasal aktör olarak yer alan kadın liderlerin sıradan kadını ne düzeyde temsil ettiğini göstermektir. Ayrıca bu kadın liderlerin her üçünün de yeni sağ temsil etmesi ve muhafazakâr ve liberal partilerde lider konumda olmaları araştırmaya örnek olarak seçilmelerine neden olmuştur.

Bilindiği gibi, 1929 Ekonomik Krizi, sonucu ortaya çıkan Refah Devleti anlayışının 1970'lerde girdiği kriz "Yeni Sağ" ideolojik modelinin yükselişinin yolunu açmıştır. Yeni Sağ ideolojisinin en temel özelliği neoliberal ve neomuhafazakâr değerler barındıran bir karışım modeli (Çolak, 2016:352) olarak ortaya çıkmasıdır. Yeni sağ ideoloji 1980'li yıllarla birlikte güç kazanmaya başlamıştır. Yeni sağın en önemli amacı küreselleşen sermayenin önündeki tüm engelleri ve sırtındaki yükleri

kaldırmaktır (Baltacı, 2004:360). Heywood'a göre, muhafazakarlık kapsamında ideolojik bir gelenek olarak Yeni Sağ, piyasa bireyciliğinin ve sosyal veya devlet otoriteryanizminin bir bileşimini ileri sürer (Heywood,2012: 116).

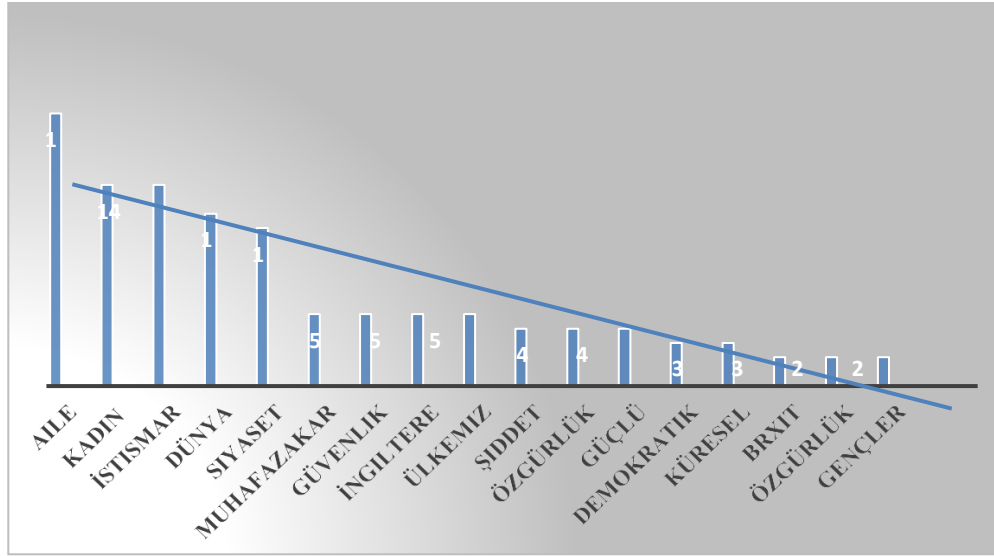
Bu bağlamda bu araştırmanın analiz bölümünün birinci grafiği Meral Akşener'in bir 20 Kasım 2019 (<https://www.turkhabergazetesi.com/E.T.29.01.2020>) ve 8 Mart 2019 tarihinde İstanbul Bakırköy, Fatih, Bağcılar ve Arnavutköy'de (<https://www.yenicaggazetesi.com.tr/E.T.29.01.2020>). Kadınlarla bir araya gelerek yaptığı konuşma örneklem olarak alınmıştır. Bu konuşmalar söylem analizine tabi tutulmuştur. Konuşmaların içinde geçen ve siyasal iletişim içeren kavram ve sözcükler bir bilgisayar programı aracılığıyla en fazla kullanılanlardan en az kullanılanlara kadar sayılmıştır. Aynı analiz yöntemi, İngiltere Muhafazakâr Parti Başkanı Theresa May (<https://www.nytimes.com/2019/05/24/>, E.T. 20.01.2020) ve Almanya Hristiyan Demokrat Parti Başkanı Angela Merkel'in, (<https://www.economist.com/kaffeeklatsch/2017/09/03>, E.T.28.01.2020). Seçilen konuşmalarına da uygulanmıştır. Çıkan sonuçlar Grafik 1, Grafik 2 ve Grafik 3'te gösterilmiştir.

Grafik 1: Meral Akşener Siyasal İletişim Söylem Analizi

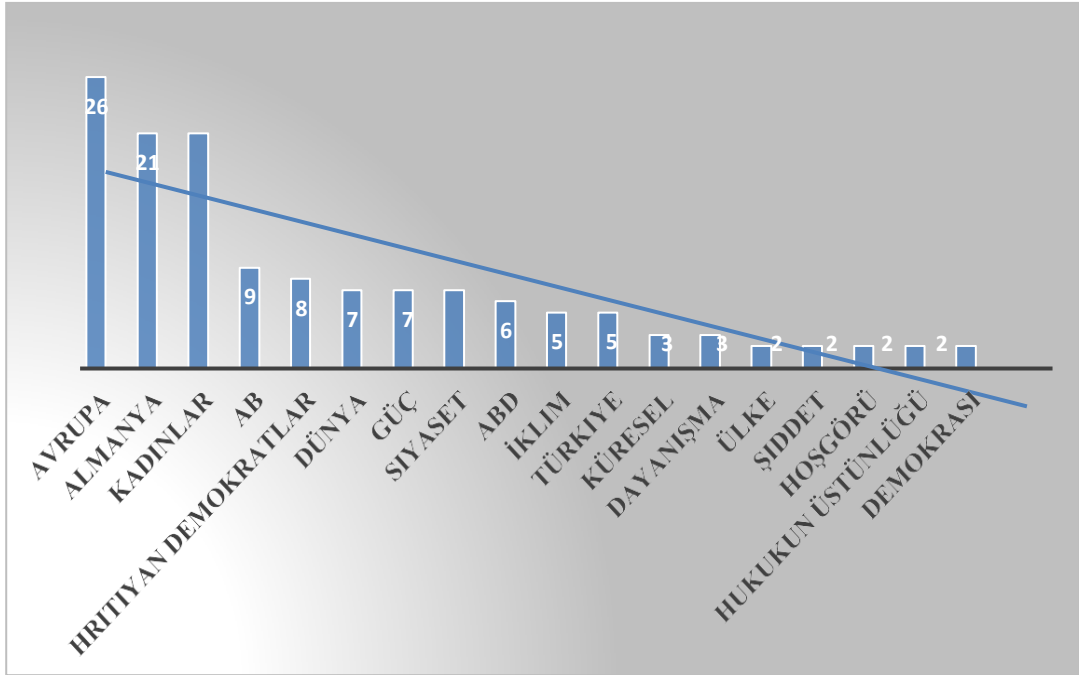
Grafik 1 İyi Parti Kadın lideri Meral Akşener'in özellikle 8 Mart Dünya Kadınlar gününde yaptığı konuşmalardan alınmıştır. Meral Akşener, kadınlarla ilgili olmak üzere iki farklı konuşması söylem analizine tabi tutulmuştur. Yeni sağ ve muhafazakârlık ideolojilerini temsilen bir kadın siyasal aktör olarak İYİ Parti Genel Başkanı Meral Akşener konuşmalarında en fazla; Türkiye (44), Millet (38), Kadınlar (27), Siyaset (17), Güçlü (16), Anaların (11), Demokrasi (11), Milli (11) kavram ve sözcüklerini tekrar tekrar kullanmıştır. Daha az kullandığı kavram ve sözcükler ise; Devlet (9), Adalet (9), Babalar (8), Türk (8), Eş (6), Gençler (5), Gücümüz (5), Dünya (5), Çocuk (5), Ayrımcılık (3), Şiddet (1), İstismar (1) olarak grafikte yerini almıştır.

Bu bağlamda Yeni Sağ ve muhafazakâr ideolojiye ait sözcük ve kavramlar açısından Grafik 1'e bakıldığında Meral Akşener kullandığı; Türkiye (44), Millet (38), Milli (11), Devlet(9), Türk (8) kavramları temsil ettiği hedef kitlenin beklentilerine iç siyasal iletişim bağlamında uyum göstermektedir. Aynı şekilde kadınlar (27) vurgusu Eş (6) ve Çocuk (5) vurguları ile kadını muhafazakâr ideoloji bağlamında aile kavramı ile örtüştürmektedir. Şiddet ve istismar sözcükleri 1 defa kullanılmıştır. Konuşma bağlamında az yer tutmaktadır

Grafik 2: Theresa May, Siyasal İletişim Söylem Analizi

Grafik 2 İngiltere Muhafazakâr Parti Genel Başkanı Theresa May'e aittir. Theresa May'in, biri genel bir diğeri kadınlarla ilgili olmak üzere iki farklı konuşması söylem analizine tabi tutulmuştur. Yeni sağ ve muhafazakârlık ideolojilerini temsilen bir kadın siyasal aktör olarak Theresa May konuşmalarında en fazla; Aile (19), Kadın (14), İstismar (14), Dünya (12), Siyaset (11), kavram ve sözcüklerini kullanmıştır. Daha az kullandığı kavram ve sözcükler ise; Muhafazakâr (5), Güvenlik (5), İngiltere (5), Ülkemiz (5), Şiddet (4), Özgürlük (4), Güçlü (4), Demokratik (3), Küresel (3), Brexit (2), Özgürlük (2), Gençler (2) olarak devam etmektedir.

Aynı şekilde Grafik 2'ye bakıldığında, İngiltere Muhafazakâr Parti Genel Başkanı Theresa May'in konuşmalarında en fazla; Aile (19), Kadın (14), İstismar (14) Şiddet (4), gibi sorunlara yer verdiği dikkat çekmektedir. Aynı Meral Akşener gibi Aile ile kadın kavramlarını birlikte kullanması kadını bir birey olarak değil aile kavramı ile eşleştirmesinden kaynaklanmaktadır. Bu durum muhafazakâr ideolojiyi temsil eden bir parti Başkanı olarak tutarlılık göstergesidir. Diğer çalışma ile anlamlı siyasal iletişim kavramlarına bakıldığında, İngiltere (5), Ülkemiz (5), Özgürlük (4), Küresel (3), Brexit (2), Gençler (2) kavramlarının iç siyasal iletişim olarak kullanıldığı dikkat çekmektedir.

Grafik 3: Angela Merkel Siyasal İletişim Söylem Analizi

Grafik 3 Hristiyan Demokrat Birliği Parti Genel Başkanı Angela Merkel'in, biri genel bir diğeri kadınlarla ilgili olmak üzere iki farklı konuşması söylem analizine tabi tutulmuştur. Yeni sağ ve muhafazakârlık ideolojilerini temsilen bir kadın siyasal aktör olarak Angela Merkel konuşmalarında en fazla; Avrupa (26), Almanya (21), Kadınlar (21), AB (9), Hristiyan Demokratlar (8), Dünya (7), Güç (7), Siyaset (7), ABD (6), İklim (5), Türkiye (5), Küresel (3), Dayanışma (3), Ülke (2), Şiddet (2), Hoşgörü (2), Hukukun Üstünlüğü (2), Demokrasimiz (2) olarak grafikte yerini almıştır.

Hristiyan Demokrat Birliği Parti Genel Başkanı Angela Merkel'in konuşmalarını gösteren Grafik 3 değerlerinden biraz daha farklı olarak en fazla Avrupa (26) vurgusu ile dikkat çekmektedir. Ardından gelen Almanya (21), AB (9), Hristiyan Demokratlar (8) vurguları Almanya'nın

Avrupa ve AB'ni çok önemseydiği algısı yaratmaktadır. Avrupa'dan sonra ikinci sırada Almanya kavramını çok kullanması da Avrupa ve Almanya bütünlüğüne verdiği önemi göstermektedir. Dünya (7), Küresel (3), ABD (6), İklim (5), Türkiye (5) kavramları Almanya'nın dış siyasal iletişim yaptığını ve bu dış siyasal iletişimde bir siyasal aktör olarak yer aldığını belirtmektedir. Diğer kadın siyasal aktörlerle tek ortak noktası Kadınlar kavramını çok kullanmıştır fakat sadece şiddet ve hoşgörü kavramları ile örtüştürmüştür. Liberal demokratik sistemin meşruiyetini sağlayan demokrasi (2) ve Hukukun Üstünlüğü (29) kavramlarını kullanmaya özen göstermiştir.

Yukarıda yer alan üç grafiğe siyasal iletişim bağlamında bakıldığında üç kadın siyasal aktörün hem temsil ettikleri ideoloji ve siyasi partiler ile hem de kadın kimlikleri ile tutarlı politikalar izledikleri görülmektedir. Bu çıkarım her üç kadın siyasal aktörün konuşmalarında yer verdikleri siyasal ileti içeren kavram ve sözcüklerden anlaşılmaktadır.

SONUÇ

Geri kalmış ya da gelişmekte olan ülkelerde özellikle kadınlara fırsat eşitliği tanınması demokrasinin kurallarının liberal sistemlerde işletilmesinin yolu olarak kabul edilmektedir. Günümüz modern sistemlerinin en önemli kuralı olan fırsat eşitliği ilkesinin yerleştirilmesi toplumsal çatışma ve problemlerin çözüm yolu olarak kabul görmektedir.

Bu bağlamda, modern demokratik liberal sistemlerde çoğulculuk, eşit temsil, kapsayıcılık, azınlık hakları gibi pek çok kavram ön planda olduğu için siyasal liderin kadın ya da erkek olması arasında fark gözetilmemektedir.

Günümüzde gelişmiş ve siyasal anlamda bilinçli toplumlarda partinin başında bulunan liderin cinsiyeti değil parti programı daha önemsenmektedir. Ayrıca lidere duyulan güven ve liderin inandırıcılığı kitleleri etkileyebilmesi açısından önem taşımaktadır. Lidere duyulan güven liderin siyasal katılımı etkilemektedir.

1980'li yıllarla birlikte Refah Devleti kavramına karşı ortaya çıkan "Yeni Sağ" ideolojisi "Yeni Muhafazakârlık" ideolojisinin ve aynı zamanda liberal sistemin serbest piyasa ekonomisine ait bütün değerlerini

içinde barındırarak tarih sahnesinde yerini almıştır. Bu bağlamda Yeni Sağ ideolojinin temsilcisi olarak ortaya çıkan kadın siyasal aktör Margaret Thatcher (Demir Lady) lakabıyla anılmıştır.

Bu bağlamda bu araştırmada, Yeni Sağ'ı temsilen kadın siyasal aktörlerin hem siyasetçi olarak hem de kadın olarak temsil ettikleri ideolojide yer alışları siyasal iletişim bağlamında analiz edilmiştir. Yapılan analizin sonuçları yukarıda yer alan üç grafikte gösterilmiştir.

Sonuç olarak yukarıda yer alan üç grafiğe siyasal iletişim bağlamında bakıldığında üç kadın siyasal aktörün hem temsil ettikleri ideoloji ve siyasi partiler ile hem de kadın kimlikleri ile tutarlı politikalar izledikleri görülmektedir. Bu çıkarım her üç kadın siyasal aktörün konuşmalarında yer verdikleri siyasal ileti içeren kavram ve sözcüklerden anlaşılmaktadır.

KAYNAKÇA

Baltacı, C. (2004). "Yeni Sağ Üzerine Bir Eleştiri.", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C/S. 9(2): 359-373.

Çolak, Ç. (2016). Yeni Sağ'ı oluşturan Bileşenlerin Birbiri ile Çelişen Kavramları Üzerine Bir Değerlendirme, *The Journal of Academic Social Science Studies*, Number: 44 , p. 351-361, Spring II.

Dilek, A. (2019). Siyasal İletişim Bağlamında Günümüzde Kadınların Siyasal Karar Alma Sürecine Katılımları, *Siyasal İletişimde Güncel Yaklaşımlar* (Ed. Emine Kılıçaslan) *Paradigma Akademi Yayınevi*, Çanakkale.

Heywood, A. (2013). *Siyasi İdeolojiler* (5.Baskı), (Çev. A. K. Bayram). Ankara: Adres Yayınları

MKHR (2005). *Türkiye'de Siyaset ve Kadın Kamuoyu Araştırması Rapor*, Eylül 2006.

Özkul, M. (2005). Yarı Modern Toplumda Sivil Toplum ve Demokrasi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış *Doktora Tezi*, Sakarya.

Sözen, E. (1999). *Söylem: belirsizlik, mübadele, bilgi, güç ve refleksivite*. Paradigma Yayınları, İstanbul.

Şaylan, G. (1981). *Çağdaş Siyasal Sistemler, Türkiye ve Ortadoğu* Amme Enstitüsü Yayınları NO: 192. Ankara

Talası, G. (1996). *Siyaset Çıkmazında Kadın*, Ümit Yayıncılık, Ankara.

Uysal, B. (1984). *Siyasal Katılma ve Katılma Davranışına Ailenin Etkisi*, Ortadoğu Amme Enstitüsü Yayını, Ankara.

İNTERNET KAYNAKLARI

www.kssm.gov.tr.

<https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/presscenter/pressreleases/2006/11/14/women-in-politics-survey-report.html>, E.T. 26.12.2019.

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-44605360>, E.T. 27.12.2019.

<https://www.politico.eu/article/europe-missing-women-european-elections/E.T.25.01.2020>), <https://www.turkhabergazetesi.com/> E.T.29.01.2020).

<https://www.yenicaggazetesi.com.tr> (E.T. 20.01.2021).

<https://www.nytimes.com/world/europe/may-speech.html> (E.T. 20.02.2021)

[https://www.economist.com/kaffeeklatsch/how-angela-merkel-speaks\(E.T.20.03.2021\)](https://www.economist.com/kaffeeklatsch/how-angela-merkel-speaks(E.T.20.03.2021))